

Biroul permanent al Senatului

Bp. 32 ..... / 3.03.2022 .....

Biroul permanent al Senatului

L 131 ..... / 14.03.2022 .....

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Analizând propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului (b32 din 03.02.2022), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.XXXV/647/08.02.2022 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr.D118/09.02.2022,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.(1) lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46 alin.(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil propunerea legislativă, sub rezerva însușirii următoarelor observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect modificarea și completarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, intervențiile legislative vizând, potrivit Expunerii de motive, *„definirea cât mai exactă a identității copiilor la naștere și asigurarea păstrării acestei identități până la împlinirea vârstei de 18 ani și dobândirea capacității depline de exercițiu”*.

Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, prima Cameră sesizată fiind Senatul, în conformitate cu dispozițiile art.75 alin.(1) din Constituția României, republicată.

Menționăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

2. Menționăm că, potrivit prevederilor art.7 alin.(3¹) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea

actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *„Propunerile legislative, proiectele de legi și celelalte proiecte de acte normative vor fi însoțite, în mod obligatoriu, de o evaluare preliminară a impactului noilor reglementări asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului”*.

Evaluarea preliminară a impactului noilor reglementări asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului reprezintă un set de activități și proceduri realizate cu scopul de a asigura o fundamentare adecvată a inițiativelor legislative, în vederea, atât a evaluării impactului legislației specifice în vigoare la momentul elaborării proiectului de act normativ, cât și a evaluării impactului politicilor publice pe care proiectul de act normativ le implementează.

3. Având în vedere că măsurile preconizate au implicații asupra bugetului de stat, sunt incidente prevederile art.111 alin.(1) teza a doua din Constituția României, republicată, privind solicitarea unei informări din partea Guvernului, precum și dispozițiile art.15 alin.(1) din Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, referitoare atât la obligativitatea întocmirii unei fișe financiare, cu respectarea condițiilor prevăzute la art.15 din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, republicată, cât și la obligativitatea precizării surselor de acoperire a majorării cheltuielilor bugetare.

În acest sens, precizăm că, la pct.71 din considerentele Deciziei nr.643/2020, Curtea Constituțională a constatat că, *„Neîndeplinirea obligației solicitării fișei financiare conduce, în mod firesc, la concluzia că la adoptarea legii s-a avut în vedere o sursă de finanțare generală și lipsită de un caracter obiectiv și real, astfel că au fost încălcate prevederile constituționale cuprinse în art.138 alin.(5) referitoare la stabilirea sursei de finanțare. Ca atare, cheltuielile preconizate prin textele de lege criticate grevează asupra bugetului de stat, adoptarea lor ar fi fost posibilă doar după stabilirea sursei de finanțare în condițiile Legii fundamentale și după solicitarea fișei financiare de la Guvern.”*

4. Semnalăm că **Expunerea de motive** nu respectă structura instrumentului de prezentare și motivare prevăzută la art.31 din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, nu sunt clar prezentate cerințele care reclamă intervenția normativă, și nici principiile de bază și evidențierea implicațiilor pe care reglementarea propusă le are asupra legislației în vigoare.

Cu privire la problematica lipsei de fundamentare temeinică a actelor normative, Curtea Constituțională a statuat în Decizia nr.139/2019 că: *„În lipsa motivării, în sensul arătat, a legii adoptate, nu se poate cunoaște rațiunea legiuitorului, esențială pentru înțelegerea, interpretarea și aplicarea acesteia. (...) Caracterul sumar al instrumentului de prezentare și motivare, precum și lipsa de fundamentare temeinică a actelor normative au fost sancționate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa, în raport cu aceleași exigențe de claritate, predictibilitate a legii și securitate a raporturilor juridice impuse de art.1 alin.(5) din Constituție, cu invocarea deopotrivă a normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative”*.

Prin aceeași Decizie, Curtea Constituțională a mai arătat că *„Fundamentarea temeinică a inițiativelor legislative reprezintă o exigență impusă de dispozițiile constituționale menționate, întrucât previne arbitrarul în activitatea de legiferare, asigurând că legile propuse și adoptate răspund unor nevoi sociale reale și dreptății sociale. (...) Astfel fiind, Curtea reține că lipsa motivării soluțiilor legislative este de natură să aducă atingere și dispozițiilor art.1 alin.(3) din Constituție, care consacră statul de drept și principiul dreptății, în sensul argumentelor anterior prezentate”*.

5. La partea introductivă a articolului unic, pentru un spor de rigoare normativă, este necesară reformularea textului, astfel:

„Articol unic. - Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.159 din 5 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:”.

6. Din punct de vedere al respectării normelor de tehnică legislativă, precum și pentru exprimarea corectă a tipului intervențiilor legislative, propunem ca **părțile dispozitive ale pct.1-5** să fie reformulate, astfel:

„1. La articolul 9 alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:”;

„2. La articolul 9, după alineatul (1) se introduc două noi alineate, alin.(1¹) și (1²), cu următorul cuprins:”;

„3. La articolul 9 alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:”;

„4. La articolul 9, după alineatul (3) se introduc trei noi alineate, alin.(3¹) - (3³), cu următorul cuprins:”

„5. La articolul 9 alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:”.

7. La **pct.1**, referitor la textul prevăzut **art.9 alin.(1)**, având în vedere faptul că intervenția legislativă nu vizează modificarea în întregime a art.9, pentru concordanță cu exigențele normelor de tehnică legislativă, este necesară eliminarea formei abreviate „**Art.9**”, antepusă textului aferent.

8. *De plano*, la **pct.1-3**, semnalăm că normele preconizate pentru **art.9 alin.(1)-(2)**, prin care identitatea la naștere a copilului va include și **sexul și naționalitatea** acestuia, alături de nume și cetățenie, trebuie corelate cu dispozițiile art.8 din Convenția cu privire la drepturile copilului, ratificată de România prin Legea nr.18/1990, republicată, potrivit căruia „*Statele părți se obligă să respecte **dreptul copilului de a-și păstra identitatea, inclusiv cetățenia, numele și relațiile familiale, astfel cum sunt recunoscute de lege, fără nici o imixtiune ilegală.***”.

Totodată, din normele preconizate la **pct.2 și 3**, precum și din argumentele exprimate în instrumentul de motivare **nu se înțelege care este rațiunea stabilirii naționalității copilului**, atâta vreme cât nici Legea nr.119/1996 privind actele de stare civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și nici Ordonanța de urgență a Guvernului nr.97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu conțin soluții juridice privind consemnarea naționalității unei persoane în acte precum certificatul de naștere, certificatul de căsătorie, certificatul de deces sau cartea de identitate.

De asemenea, nu se înțelege dacă este vizată apartenența copilului la o minoritate națională sau etnică.

Menționăm că, potrivit soluției *de lege ferenda* pentru **art.9 alin.(3³)** de la **pct.4**, naționalitatea copilului are un caracter relativ, de vreme ce aceasta se stabilește pe baza declarației părinților.

Semnalăm că, potrivit prevederilor art.6 din Constituția României, republicată, „(1) *Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.*
(2) *Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și*

exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.”.

În ipoteza în care se urmărește condiționarea accesului copiilor la anumite drepturi, în funcție de naționalitate, precizăm că aceasta ar reprezenta o discriminare pe bază de naționalitate.

În acest sens, precizăm că, potrivit prevederilor art.7 din Legea nr.272/2004, *„Drepturile prevăzute de prezenta lege sunt garantate tuturor copiilor **fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau origine socială, de situația materială, de gradul și tipul unei deficiențe, de statutul la naștere sau de statutul dobândit, de dificultățile de formare și dezvoltare sau de alt gen ale copilului, ale părinților ori ale altor reprezentanți legali sau de orice altă distincție.”.***

Totodată, potrivit prevederilor art.2 alin.(1) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *„(1) Potrivit prezentei ordonanțe, **prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”.***

9. La **pct.2**, este necesară corelarea normei preconizate pentru **art.9 alin.(1¹)**, care stabilește elementele **identității la naștere**, cu prevederile art.59 din Legea nr.287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, denumit **„Atributele de identificare”**, potrivit căruia *„Orice persoană are dreptul la nume, la domiciliu, la reședință, precum și la o stare civilă, dobândite în condițiile legii.”.*

De asemenea, semnalăm că sintagma *„este compusă”* este improprie stilului normativ, fiind necesară reformularea corespunzătoare a acesteia.

Totodată, pentru evitarea paralelismului legislativ, este necesară și corelarea soluției legislative preconizate pentru **art.9 alin.(1²)** cu textul propus la **pct.5** pentru **art.9 alin.(4)**.

În acest sens, semnalăm că, potrivit prevederilor art.16 alin.(1) teza finală din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

10. La **pct.5**, referitor la textul preconizat pentru **art.9 alin.(4)**, semnalăm că sintagma „*în condițiile prevăzute de lege, fără nicio ingerință*”, prin gradul mare de generalitate, este improprie stilului normativ, afectând claritatea, accesibilitatea și predictibilitatea normei. În acest sens, precizăm că, potrivit prevederilor art.50 alin.(2) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dacă norma la care se face trimitere este cuprinsă în alt act normativ, este obligatorie indicarea titlului acestuia, a numărului și a celorlalte elemente de identificare.

Ca urmare a celor de mai sus, este necesară reformularea corespunzătoare a normei.

11. La **pct.6**, întrucât este vizată doar modificarea **art.46 alin.(3) lit.i)**, pentru un spor de rigoare normativă, propunem reformularea **părții dispozitive**, astfel:

„6. La articolul 46 alineatul (3), litera i) se modifică și va avea următorul cuprins:”.

Semnalăm că textul preconizat pentru **art.46 alin.(3) lit.i)** este insuficient de clar deoarece, din actuala redactare, nu se înțelege dacă respectivele programe de educație pentru viață sunt obligatorii sau opționale. De asemenea, referitor la soluția legislativă potrivit căreia părinții pot solicita unității școlare scutirea copiilor de la respectivele programe de educație pentru viață, semnalăm că, așa cum a statuat Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin Decizia din 11 septembrie 2006, pronunțată în Cauza Konrad și alții împotriva Germaniei, **părinții nu pot refuza dreptul copilului la educație pe baza convingerilor lor religioase sau filosofice.**

Sub rezerva observațiilor formulate mai sus, pentru rigoarea exprimării, recomandăm reformularea textului în partea de final, astfel:

„(...) Prin cerere scrisă, părinții sau reprezentanții legali ai copiilor pot solicita unității școlare scutirea acestora de la respectivele programe de educație pentru viață”.

12. La **pct.7**, pentru a evidenția în mod corect natura evenimentului legislativ avut în vedere, propunem reformularea părții introductive, după cum urmează:

„7. La articolul 89, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:”.

În textul propus pentru **art.89 alin.(1)**, semnalăm că abrevierea „*etc.*” este improprie stilului normativ, fiind necesară eliminarea acesteia.

Totodată, semnalăm că soluția legislativă potrivit căreia copilul are dreptul de a fi protejat împotriva „*difuzării prin orice mijloace de conținuturi privind devierea de la sexul stabilit la naștere sau popularizarea schimbării de sex sau a homosexualității*” nu este argumentată în cadrul Expunerii de motive, iar respectiva expresie nu se integrează armonios în norma supusă modificării, ceea ce contravine dispozițiilor art.61 alin.(2) teza I din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

13. Luând în considerare prevederile art.70 alin.(1) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ținând cont de faptul că, anterior, Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost supusă și altor intervenții legislative, recomandăm ca prezentul proiect să fie completat cu un articol distinct, **art.II**, care să prevadă republicarea acesteia, cu următoarea formulare:

„Art.II. - Legea nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.159 din 5 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, va fi republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare.”

În ipoteza însușirii prezentei recomandări, actualul articol unic va fi marcat ca **art.I**.

PRESEDINTE
Florin IORDACHE

București
Nr.197/01.03.2022

D. O. I. R.

L. nr. 272/2004

M. Of. nr. 557/23 iun. 2004

Lege privind protecția și promovarea drepturilor copilului

(v. Decizia I.C.C.J. nr. III/2007 - M. Of. nr. 732/30 oct. 2007 (art. 124 alin. (1); Decizia I.C.C.J. nr. 7/2012 - M. Of. nr. 120/20 iun. 2012 (art. 94 alin. (3), art. 129)

1	republicare cu renumerotare	M. Of. nr. 159/5 mar. 2014 Lege privind protecția și promovarea drepturilor copilului	
2	modificări prin	L. nr. 131/2014 Lege pentru modificarea alin. (1) și (2) ale art. 64 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului	M. Of. nr. 740/10 oct. 2014 <i>modifică la 1 ianuarie 2015 art. 64 alin. (1) și (2)</i>
3	modificări prin aprobată cu modificări și completări prin	O.U.G. nr. 65/2014 Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea unor acte normative L. nr. 125/2015 M. Of. nr. 383/2 iun. 2015	M. Of. nr. 760/20 oct. 2014 <i>modifică art. 128 alin. (1) și (2), art. 129 alin. (4) și (5); introduce alin. (5) la art. 122, alin. (6) la art. 128, alin. (6) -(9) la art. 129</i>
4	modificări prin	L. nr. 52/2016 Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului	M. Of. nr. 253/5 apr. 2016 <i>modifică art. 18 alin. (1) lit. c), art. 18 alin. (5) și (6), art. 20 alin. (1); introduce alin. (6_1) la art. 18</i>
5	modificări prin	L. nr. 286/2018 Lege pentru modificarea alin. (1) și (2) ale art. 64 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului	M. Of. nr. 1029/4 dec. 2018 <i>modifică art. 64 alin. (1) și (2)</i>
6	modificări prin	L. nr. 45/2020 Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului	M. Of. nr. 287/6 apr. 2020 <i>modifică art. 46 alin. (3) partea introductivă și lit.i); introduce lit. j) la art. 46 alin. (3), lit.g) la art. 52 alin. (1)</i>